

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่สวมถุงยางอนามัย ในกลุ่มผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

กมลชนก สายใจ*, เรืองนิพนธ์ พ่อเรือน*

บทคัดย่อ

ความเป็นมา: ปัจจุบันสถานการณ์โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ทั่วโลกและประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นทุกปี โดยเฉพาะในวัยรุ่นและเยาวชน สอดคล้องกับจำนวนผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในจังหวัดเชียงรายสูงเป็นอันดับที่ 5 ของประเทศ ซึ่งผู้ป่วยจำนวนมากยังขาดความตระหนักถึงอันตรายของโรค ดังนั้นการวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการไม่สวมถุงยางอนามัยในผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการใช้ถุงยางอนามัยเพื่อป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาความชุกและปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่สวมถุงยางอนามัยในกลุ่มผู้ติดเชื้อโรคทางเพศสัมพันธ์ในเขตอำเภอเมืองเชียงราย

วิธีการศึกษา: เป็นการศึกษาแบบ cross-sectional study ในผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามประกอบด้วยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการไม่สวมถุงยางอนามัยในเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุดในกลุ่มผู้ติดเชื้อโรคทางเพศสัมพันธ์ที่มารับบริการคลินิกเพื่อนสุขภาพ โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม ถึง 31 สิงหาคม พ.ศ.2567 จำนวน 100 คน โดยใช้สถิติ Multivariable logistic regression ด้วยวิธี backward elimination โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ค่า $p < 0.050$

ผลการศึกษา: กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คนมีอายุเฉลี่ย $23.94 (\pm 6.54)$ ปี พบผู้ป่วยที่ไม่สวมถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุดจำนวน 60 คน (ร้อยละ 60) เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์คร่าวๆหลายปัจจัยพบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับการไม่สวมถุงยางอนามัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือ การไม่มีถุงยางอนามัยขณะจะมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุด (aOR 171, 95% CI 36.15-808.90, $p < 0.001$)

สรุปและข้อเสนอแนะ: ความชุกการไม่สวมถุงยางอนามัยในเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุดของผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่มารับบริการคลินิกเพื่อนสุขภาพร้อยละ 60 การไม่มีถุงยางอนามัยขณะจะมีเพศสัมพันธ์เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการไม่สวมถุงยางอนามัย ดังนั้นการพกถุงยางอนามัยติดตัวเป็นค่านิยมที่ควรได้รับการส่งเสริมและนำไปสู่การพัฒนานโยบายสาธารณสุขต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ: โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ถุงยางอนามัย ความชุก

*กลุ่มงานเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์

Corresponding Author: Kamonchanok Saijai E-mail: kamonchanok.sai24@gmail.com

Received: 21 November 2024 Revised: 26 February 2025 Accepted: 19 March 2025

FACTORS ASSOCIATED WITH NON-CONDOM USING AMONG STIS PATIENTS

Kamonchanok Saijai*, Ruangnipon Porruan*

ABSTRACT

BACKGROUND: Currently, the situation of sexually transmitted infections (STIs) worldwide and in Thailand is increasing every year, especially among adolescents and youth. This correlates with the number of STI patients in Chiang Rai province, which ranks 5th in the country. Many patients still lack awareness of the dangers of these diseases. Therefore, this research aims to study the factors affecting the non-use of condoms among patients with STIs, to provide guidelines for promoting condom use to prevent sexually transmitted infections.

OBJECTIVE: The study aims to investigate the prevalence and factors associated with having unprotected sex among individuals with sexually transmitted infections (STIs) in the Mueang Chiang Rai district.

METHODS: This is a cross-sectional study conducted on patients with sexually transmitted infections. Data were collected using a questionnaire to examine factors influencing the non-use of condoms during the most recent sexual encounter among individuals with sexually transmitted infections attending the Peer Health Clinic at Chiang Rai Prachanukroh Hospital from March 1 to August 31, 2024. A total of 100 participants were included in the study. The analysis was conducted using Multivariable logistic regression with the backward elimination method, and statistical significance was determined using a p-value of < 0.050 .

RESULTS: A sample of 100 individuals had an average age of 23.94 (± 6.54) years. 60 individuals (60%) reported not using condoms during their most recent sexual encounter. When analyzing multiple factors simultaneously, the factor significantly associated with not using condoms was the lack of condoms during the most recent sexual encounter (aOR 171, 95% CI 36.15-808.90, $p < 0.001$).

CONCLUSIONS AND RECOMMENDATIONS: The prevalence of not using condoms during the most recent sexual encounter among patients with sexually transmitted infections attending the Peer Health Clinic is 60%. The lack of condoms during sexual activity is a factor associated with not using condoms. Therefore, carrying condoms is a behavior that should be promoted and could lead to the development of future public health policies.

KEYWORDS: sexually transmitted infections, condom use, prevalence

*Department of Family Medicine, Chiangrai Prachanukhor Hospital

Corresponding Author: Kamonchanok Saijai E-mail: kamonchanok.sai24@gmail.com

Received: 21 November 2024 Revised: 26 February 2025 Accepted: 19 March 2025

ความเป็นมา

องค์การอนามัยโลก (2563) รายงานสถานการณ์โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์¹ พบผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์รายใหม่ ปีละ 357 ล้านราย ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่อง จากการวิเคราะห์สถานการณ์การป่วยด้วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของสำนักกระบวนวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขในรอบ 10 ปี ระหว่างปี 2553 ถึง 2562² พบว่า อัตราอุบัติการณ์ของโรคเพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจนในทุกกลุ่มอายุโดยเฉพาะในกลุ่มอายุ 15-19 ปี และอายุ 20-24 ปี และจำนวนผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในจังหวัดเชียงรายสูงเป็นอันดับที่ 5 ของประเทศไทย จากการศึกษาในประเทศจาไมก้า Obinna N. Nnedu ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการไม่สวมถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์³ พบว่ามีจำนวนผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 57.00 ที่ไม่สวมถุงยางอนามัยในขณะที่มีเพศสัมพันธ์ ครั้งสุดท้ายโดยผู้ป่วยที่มีสถานะโสด มีคู่นอนหลายคน การว่างงานและไม่รู้ความรู้ด้านโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์มีผลต่อการไม่สวมถุงยางอนามัยอย่างมีนัยสำคัญสอดคล้องกับ Stella Babalola กล่าวว่า การดื่มแอลกอฮอล์ขณะมีเพศสัมพันธ์⁴ มีแนวโน้มที่จะไม่ใช้ถุงยางอนามัยอย่างมีนัยสำคัญ และการศึกษาในประเทศบราซิล da Fonte พบว่าความรู้และประสบการณ์การใช้ถุงยางอนามัยและความเกรงใจคู่นอน⁵ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการไม่สวมถุงยางอนามัยอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้การศึกษาในประเทศไทย ศักดิ์ชัย ไชยมหาพฤกษ์ยังพบว่าสถานภาพหม้าย หย่าร้างหรือมีคู่อีก⁶ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการไม่สวมถุงยางอนามัยเช่นกัน โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ยังคงเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทยและผู้ป่วยจำนวนมากยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อ รวมถึงขาดความตระหนักถึงอันตรายของโรค การศึกษานี้จึงเป็นการศึกษาเพื่อค้นหาความสัมพันธ์

ของปัจจัยที่ทำให้ผู้ป่วยไม่สวมถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุดในผู้ป่วยที่มารับบริการคลินิกส่งเสริมสุขภาพอำเภอเมืองเชียงรายเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ รวมถึงกลุ่มวัยรุ่นและนำข้อมูลไปพัฒนานโยบายสาธารณสุขเพื่อรณรงค์การใช้ถุงยางอนามัยในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงต่อการแพร่ระบาดของโรคติดต่อในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความชุกการไม่สวมถุงยางอนามัยในกลุ่มผู้ติดเชื้อโรคทางเพศสัมพันธ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่สวมถุงยางอนามัยในกลุ่มผู้ติดเชื้อโรคทางเพศสัมพันธ์ในเขตอำเภอเมืองเชียงราย

วิธีการศึกษา

เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจไปข้างหน้า แบบภาคตัดขวาง ในผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากกลุ่มผู้ติดเชื้อโรคทางเพศสัมพันธ์ที่มารับบริการคลินิกเพื่อนสุขภาพ (STD clinic)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

คือ ผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่ตรวจรักษาคลินิกเพื่อนสุขภาพ (STD clinic) จำนวน 100 คน ระยะเวลาตั้งแต่ 1 มีนาคม ถึง 30 สิงหาคม 2567 เป็นเวลา 6 เดือน

เกณฑ์การเข้า (Inclusion Criteria)

ผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ อายุมากกว่า 18 ปี ผู้ที่อ่านและเขียนภาษาไทยได้

เกณฑ์การออก (Exclusion Criteria)

ไม่ยินยอมในการให้ข้อมูล ชาวต่างชาติ ผู้ป่วยที่มาติดตามอาการหรือโรคเดิม ผู้ป่วยโรคทางจิตเวช ผู้ป่วยทางคดี และผู้ที่อยู่ในการดูแลของมูลนิธิ

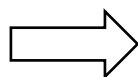
การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์จะถูกรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามซึ่งอ้างอิงมาจากการศึกษาในประเทศจาไมก้า Obinna N. Nnedu³ จากกลุ่มผู้ติดเชื้อโรคทางเพศสัมพันธ์ที่มารับบริการคลินิกเพื่อนสุขภาพ (STD clinic) ประจำโรงพยาบาลเชียงรายประชาชนุเคราะห์ ประกอบด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้ อายุ เพศ ศาสนา สถานภาพ เพศคู่นอน จำนวนคู่นอน อาชีพ ระดับการศึกษา ประวัติการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ การมีถุงยางอนามัยและการได้รับคำแนะนำเรื่องการใช้ถุงยางอนามัย จำนวน 100 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปด้วยสถิติเชิงพรรณนา นำเสนอด้วยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ข้อมูลต่อเนื่องที่มีการแจกแจงปกตินำเสนอด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอข้อมูลอุปติการณและปัจจัยการไม่สวมถุงยางอนามัยในกลุ่มผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ นำมาคำนวณแยกตาม อายุ เพศ ศาสนา สถานภาพ เพศคู่นอน จำนวนคู่นอน อาชีพ ระดับการศึกษา ประวัติการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ การมีถุงยางอนามัยและการได้รับคำแนะนำเรื่องการใช้ถุงยางอนามัย

- อายุ
- เพศ
- ศาสนา
- สถานภาพ
- เพศคู่นอน
- จำนวนคู่นอน
- อาชีพ
- การศึกษา
- ประวัติโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
- การดื่มแอลกอฮอล์
- การสูบบุหรี่
- การมีถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์
- การได้รับคำแนะนำเรื่องการใช้ถุงยางอนามัย

การสวมถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุด

วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้ Multivariable Logistic Regression Analysis เพื่อหาความสัมพันธ์ปัจจัยการไม่สวมถุงยางอนามัยในกลุ่มผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โดยนำเสนอด้วย Adjusted Odd ratio โดยใช้การที่มีถุงยางอนามัยเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการไม่สวมถุงยางอนามัยมากที่สุดเป็นค่าอ้างอิง คู่กับช่วงความเชื่อมั่น 95% และ p-value กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และใช้วิธีเดียวกันนี้ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ปัจจัยอื่น ๆ ต่อไป

การพิจารณาก่อนจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

การศึกษานี้ได้รับอนุมัติคณะกรรมการจริยธรรม งานวิจัยของโรงพยาบาลเชียงรายประชาชนุเคราะห์ เลขที่ ชร 0033.102/วิจัย/EC.67-107 โดยพยาบาลคัดกรองเป็นผู้อธิบายรายละเอียดจุดประสงค์โครงการวิจัยและขอความยินยอมเข้าร่วมงานวิจัยที่จุดคัดกรองของคลินิกเพื่อนสุขภาพ(STD clinic) จากนั้นเมื่อผู้ป่วยยินยอม จะเข้าร่วมโครงการวิจัยโดยไม่ต้องลงนามอาสาสมัคร

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ผลการศึกษา

จากการทบทวนข้อมูลผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่มารับบริการคลินิกเพื่อนสุขภาพ (STD clinic) จำนวน 100 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย $23.94 (\pm 6.54)$ ปี พบผู้ป่วยที่ไม่สวมถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุดจำนวน 60 คน (ร้อยละ 60.00) โดยเมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ได้ กลุ่มที่สวมถุงยางอนามัยและกลุ่มที่ไม่สวมถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ พบว่า ข้อมูลทั่วไป

ได้แก่ ปัจจัยด้านอายุ เพศ ศาสนา ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพมีอาชีพหรือวัยทำงาน การไม่เคยมีโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์มาก่อน เพศคู่นอน จำนวนคู่นอนมากกว่า 1 คน การดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ การไม่เคยได้รับคำแนะนำเรื่องการใช้ถุงยางอนามัย ของผู้ป่วย ทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.050$) ยกเว้น สถานภาพแต่งงาน ($p < 0.019$) และการไม่มีถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุด ($p < 0.001$) ที่พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ลักษณะพื้นฐานของผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ แยกตามการสวมถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุด (n=100)

ลักษณะผู้ป่วย	ผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์		p-value
	สวมถุงยางอนามัย (n=40)	ไม่สวมถุงยางอนามัย (n=60)	
อายุเฉลี่ย ($\pm$ SD)	24.75 ($\pm$ 7.88)	23.40 ($\pm$ 5.35)	0.310 ⁱ
เพศ			0.483*
ชาย	26 (36.62%)	45 (63.38%)	
หญิง	8 (44.44%)	10 (55.56%)	
LGBTQ+	6 (54.55%)	5 (45.45%)	
ศาสนา			0.336*
พุทธ	34 (44.16%)	43 (55.84%)	
คริสต์	6 (30.00%)	14 (70.00%)	
อิสลาม	0 (0.00%)	1 (100.00%)	
อื่นๆ	0 (0.00%)	2 (100.00%)	
สถานภาพแต่งงาน	8 (72.73%)	3 (27.27%)	0.019*
ระดับการศึกษาสูงสุด			0.050*
มหาวิทยาลัย	15 (57.69%)	11 (42.31%)	
มัธยมศึกษา	11 (31.43%)	24 (68.57%)	
การศึกษาสายอาชีพ	14 (41.18%)	20 (58.82%)	
ต่ำกว่าประถมศึกษา	0 (0.00%)	5 (100%)	
สถานภาพมีอาชีพหรือวัยทำงาน	15 (44.12%)	19 (55.88%)	0.546*
ไม่เคยมีโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์มาก่อน	23 (38.33%)	37 (61.67%)	0.667*
เพศคู่นอน			0.499*
ชาย	11 (47.83%)	12 (52.17%)	
หญิง	22 (35.48%)	40 (64.52%)	
LGBTQ+	7 (46.67%)	8 (53.33%)	
จำนวนคู่นอนมากกว่า 1 คน	10 (33.33%)	20 (66.67%)	0.373*
การดื่มแอลกอฮอล์			0.239*
ไม่ดื่ม	14 (56.00%)	11 (44.00%)	
ดื่มประมาณ 1 ครั้ง/สัปดาห์	13 (36.11%)	23 (63.89%)	
ดื่มประมาณ 2 ครั้ง/เดือน	11 (36.67%)	19 (63.33%)	
ดื่มทุกวัน	2 (22.22%)	7 (77.78%)	

ตารางที่ 1 ลักษณะพื้นฐานของผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ แยกตามการสวมถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้าย (ต่อ)

ลักษณะผู้ป่วย	ผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์		p-value
	สวมถุงยางอนามัย (n=40)	ไม่สวมถุงยางอนามัย (n=60)	
การสูบบุหรี่			0.789*
ไม่สูบ	31 (43.06%)	41 (56.94%)	
สูบประมาณ 1 ครั้ง/สัปดาห์	2 (28.57%)	5 (7.14%)	
สูบประมาณ 2 ครั้ง/เดือน	2 (33.33%)	4 (66.67%)	
สูบทุกวัน	5 (33.33%)	10 (66.67%)	
การไม่มีถุงยางอนามัยขณะจะมีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้าย	4 (6.56%)	57 (93.44%)	<0.001*
ไม่เคยได้รับคำแนะนำเรื่องการใช้ถุงยางอนามัย	1 (20.00%)	4 (80.00%)	0.349*

*ค่า p-value จาก Fisher-exact Probability Test, † ค่า p-value จาก T-test

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่สวมถุงยางอนามัยในกลุ่มผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เมื่อปรับอิทธิพลของปัจจัยต่างๆที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านอายุ เพศ ศาสนา ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพมีอาชีพหรือวัยทำงาน การไม่เคยมีโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์มาก่อน เพศคู่นอน จำนวนคู่นอนมากกว่า 1 คน การดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ การไม่เคยได้รับคำแนะนำเรื่อง

การใช้ถุงยางอนามัย ผู้ป่วยทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.050$) อย่างไรก็ตามพบว่า สถานภาพแต่งงาน (crude OR 0.21 ,95%CI 0.05-0.85, $p = 0.029$) และการไม่มีถุงยางอนามัยขณะจะมีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้าย (crude OR 171 ,95%CI 36.15-808.90, $p < 0.01$) มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่สวมถุงยางอนามัยในกลุ่มผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่สวมถุงยางอนามัยในกลุ่มผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เมื่อปรับอิทธิพลของปัจจัยต่างๆที่ศึกษา

ปัจจัย	COR (95% CI)	p-value	AOR (95% CI)	p-value
อายุ	0.97 (0.91, 1.03)	0.31	0.85 (0.60, 1.21)	0.38
เพศ				
ชาย	-	-	-	-
หญิง	0.72 (0.25, 2.06)	0.54	0.87 (0.00, 947.77)	0.97
LGBTQ+	0.48 (0.13, 1.73)	0.26	0.29 (0.00, 108.76)	0.68
ศาสนา				
พุทธ	-	-	-	-
คริสต์	1.84 (0.64, 5.30)	0.26	0.53 (0.02, 11.47)	0.69
อิสลาม	1		1	
อื่น ๆ	1		1	
สถานภาพแต่งงาน	0.21 (0.05, 0.85)	0.029	0.05 (0.00, 15.97)	0.32
ระดับการศึกษาสูงสุด				
มหาวิทยาลัย	-	-	-	-
มัธยมศึกษา	2.96 (1.04, 8.55)	0.04	3.16 (0.06, 164.60)	0.57
การศึกษาสายอาชีพ	1.95 (0.69, 5.48)	0.21	2.08 (0.08, 54.94)	0.44
ต่ำกว่าประถมศึกษา	1		1	

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่สวมถุงยางอนามัยในกลุ่มผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เมื่อปรับอิทธิพลของปัจจัยต่างๆที่ศึกษา (ต่อ)

ปัจจัย	COR (95% CI)	p-value	AOR (95% CI)	p-value
สถานภาพมีอาชีพหรือวัยทำงาน	0.77 (0.33, 1.79)	0.55	0.06 (0.00, 2.61)	0.14
ไม่เคยมีโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์มาก่อน	1.19 (0.53, 2.69)	0.68	0.40 (0.02, 7.89)	0.55
เพศคู่ก่อน				
ชาย	-	-	-	-
หญิง	1.67 (0.63, 4.39)	0.30	0.18 (0.00, 186.33)	0.63
LGBTQ+	1.04 (0.28, 3.86)	0.94	0.28 (0.00, 68.94)	0.68
จำนวนคู่นอนมากกว่า 1 คน	1.5 (0.61, 3.67)	0.37	3.81 (0.12, 124.72)	0.45
การดื่มแอลกอฮอล์				
ไม่ดื่ม	-	-	-	-
ดื่มประมาณ 1 ครั้ง/สัปดาห์	2.25 (0.79, 6.38)	0.13	0.61 (0.13, 29.08)	0.80
ดื่มประมาณ 2 ครั้ง/เดือน	2.19 (0.74, 6.49)	0.15	0.17 (0.00, 10.57)	0.40
ดื่มทุกวัน	4.45 (0.77, 25.86)	0.10	0.09 (0.00, 32.34)	0.42
การสูบบุหรี่				
ไม่สูบ	-	-	-	-
สูบประมาณ 1 ครั้ง/สัปดาห์	1.89 (0.34, 10.40)	0.46	0.85 (0.02, 37.50)	0.93
สูบประมาณ 2 ครั้ง/เดือน	1.51 (0.26, 8.79)	0.65	11.44 (0.16, 820.53)	0.26
สูบทุกวัน	1.51 (0.46, 4.87)	0.49	44.38 (0.53, 3734.32)	0.09
การไม่มีถุงยางอนามัยขณะจะมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุด	171 (36.15, 808.90)	<0.01	8131.14 (59.55, 1110147.0)	<0.01**
ไม่เคยได้รับคำแนะนำเรื่องการใช้ถุงยางอนามัย	2.79 (0.30, 25.88)	0.37	15.25 (9.08, 2.56)	0.95

** มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อนำเอาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อการไม่สวมถุงยางอนามัยในกลุ่มผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในระดับหลายตัวแปรและจัดการตัวแปรกววน โดยสถิติ multivariable logistic regression โดยวิธี backward elimination

พบว่า การไม่มีถุงยางอนามัยขณะจะมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุด (aOR 8131.14, 95% CI 59.55-1110147.0, p<0.01) มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่สวมถุงยางอนามัยในกลุ่มผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่สวมถุงยางอนามัยในกลุ่มผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยวิธี multivariable logistic regression โดยกำจัดตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติออก โดยวิธี backward elimination

ปัจจัย	AOR (95% CI)	p-value
การไม่มีถุงยางอนามัยขณะจะมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุด	8,131.14 (59.55, 1,110,147.0)	<0.01

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาในกลุ่มผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่รับบริการคลินิกเพื่อนสุขภาพ (STD clinic) เขตอำเภอเมือง โรงพยาบาลเชียงราย มีผู้ป่วยที่ไม่สวมถุงยางอนามัยในขณะมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุด จำนวน 60 คนจาก 100 คน (ร้อยละ 60.00) มีอายุเฉลี่ย 23.94 ($\pm$ 6.54) ปี ซึ่งสอดคล้องกับสำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ที่มีอายุเฉลี่ยของผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ 20-24 ปี² โดยปัจจัยที่สัมพันธ์กับการไม่สวมถุงยางอนามัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ การไม่มีถุงยางอนามัยขณะจะมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุด (aOR 171, 95% CI 36.15-808.90, $p < 0.001$) ซึ่งสอดคล้องกับ Matias Noll et al.⁷ พบว่า ในกลุ่มวัยรุ่นในบราซิลที่ไม่มีถุงยางอนามัยในขณะมีเพศสัมพันธ์ส่งผลให้เยาวชนมีความเสี่ยงในการติดเชื้อโรคทางเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทั้งในเพศชาย (aOR 1.22, 95% CI 1.17-1.27, $p < 0.001$) และเพศหญิง (aOR 1.12, 95% CI 1.06-1.19, $p < 0.001$) พร้อมทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Sami Alcedo et al.⁸ ที่ศึกษาในกลุ่มผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่มีอาชีพเป็นนักเดินทางพบว่าผู้ที่ไม่ได้มีถุงยางอนามัยในการเดินทางมีอิทธิพลต่อการไม่สวมถุงยางอนามัยในการเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุดอย่างมีนัยสำคัญ (aOR 1.37, CI 95% 1.06–1.77) อย่างไรก็ตามจากการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพการมีอาชีพหรือวัยทำงาน การไม่เคยได้รับคำแนะนำเรื่องการใช้ถุงยางอนามัย ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ Obinna N. Nnedu³ และ Wolde Melese Ayele et al.⁹ ที่คนมีอาชีพหรือวัยทำงานและคนที่เคยได้รับคำแนะนำเรื่องการใช้ถุงยางอนามัยจะสวมถุงยางอนามัยมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญ อาจเป็นเพราะกลุ่มประชากรผู้ป่วยของจังหวัดเชียงรายมีแรงงานต่างชาตินับเป็นชนเผ่าพื้นเมืองเป็นวัยทำงานมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ แม้ว่าจะอยู่ในวัยทำงานแต่ความรู้เรื่องการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ไม่แตกต่างจากกลุ่มวัยรุ่นทั่วไป นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยเรื่องการมีจำนวนคู่นอนมากกว่า 1 คน ไม่ได้มีความแตกต่าง

อย่างมีนัยสำคัญซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ da Fonte⁵ ที่พบว่า การมีจำนวนคู่นอนหลายคนมีอิทธิพลต่อการไม่สวมถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ อาจเป็นผลมาจากพื้นฐานวัฒนธรรมและการศึกษาเรื่องสุขศึกษาของแต่ละประเทศที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งในแต่ละประเทศมักมีมาตรการทางสาธารณสุขที่เข้มงวดในการส่งเสริมการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการคุมกำเนิด เช่น การจัดแคมเปญให้ความรู้ การแจกจ่ายถุงยางอนามัยฟรี และการสร้างทัศนคติที่เปิดกว้างต่อการใช้ถุงยางอนามัย ในขณะที่ประเทศไทยยังมีความตระหนักถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนหลายคนน้อยกว่า จึงส่งผลให้มีความชุกของการไม่สวมถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์มากกว่า และการศึกษานี้ยังพบว่า ปัจจัยเรื่องสถานภาพการแต่งงานไม่ได้มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของศักดิ์ชัย⁶ ที่พบว่า ผู้ป่วยที่มีสถานะโสดหรือหม้ายจะสวมถุงยางอนามัยมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญ อาจเป็นเพราะวัฒนธรรมเรื่องคู่ครองหรือการสมรสในแต่ละพื้นที่แตกต่างกันออกไป เนื่องจากประชากรในจังหวัดเชียงรายมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและเชื้อชาติ บางกลุ่มอาจไม่ได้ตระหนักถึงความเสี่ยงของการไม่สวมถุงยางอนามัยกับคู่นอนหลายคน จึงไม่ได้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจากผลการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหลายประเทศพบว่า การไม่มีถุงยางอนามัยขณะจะมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุดเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ไม่สวมถุงยางอนามัยอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นการสร้างเสริมความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการใช้ถุงยางอนามัยจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยลดความเสี่ยงในการติดเชื้อ โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนและกลุ่มเสี่ยงสูง นอกจากนี้หน่วยงานสาธารณสุขควรให้การสนับสนุนการเข้าถึงอุปกรณ์ป้องกันและการให้คำแนะนำเรื่องการใช้ถุงยางอนามัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันที่เหมาะสมต่อไป

ข้อจำกัด

การศึกษานี้ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างประชากรที่คลินิกเพื่อสุขภาพ (STD clinic) อำเภอเมืองจังหวัดเชียงรายเท่านั้น ทำให้ค่าความเชื่อมั่นไม่เพียงพอได้

ข้อเสนอแนะ

การทำวิจัยครั้งต่อไปอาจทำในศูนย์สุขภาพระดับปฐมภูมิอื่น เพื่อเปรียบเทียบความชุกและความสัมพันธ์ของการไม่สวมถุงยางอนามัยในผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ต่อไป รวมถึงอาจเน้นไปที่การพัฒนาวิธีการสร้างเสริมความตระหนักรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในกลุ่มผู้ป่วยและประชากรทั่วไป ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาระบาดของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

REFERENCES

1. STI Statistics. National Overview of STIs in 2023 [Internet]. Atlanta: Centers for Disease Control and Prevention; 2024 [November 12; cited 2025 Mar 14]. Available from: <https://www.cdc.gov/sti-statistics/annual/summary.html>
2. ThaiHealthStat. 10 health situations 2011-2020 [Internet]. Nonthaburi: Health Information System Development Office; [date unknown] [cited 2025 Mar 14]. Available from: <https://www.hiso.or.th/thaihealthstat/analysis/report.php?y=25542563>
3. Nnedu ON, McCorvey S, Campbell-Forrester S, Chang J, Salihu HM, Jolly PE. Factors influencing condom use among sexually transmitted infection clinic patients in Montego Bay, Jamaica. *Open Reprod Sci J*. 2008;1:45-50.
4. Babalola S. Gender differences in the factors influencing consistent condom use among young people in Tanzania. *Int J Adolesc Med Health*. 2006;18(2):287-98.
5. Fonte VRF da, Pinheiro CDP, Barcelos N de S, Costa CMA, Francisco MTR, Spindola T. Fatores associados ao uso do preservativo entre jovens homens que fazem sexo com homens. *Enfermeria Global*. 2017;16(2):50-93.
6. Chaiyamahapark S. Prevalence and risk factor of unprotected sex among HIV-infected patients in lower north: the second survey. *Disease Control Journal*. 2021;38(1):24-30.
7. Noll M, Noll PRES, Gomes JM, Soares Júnior JM, Silveira EA, Sorpreso ICE. Associated factors and sex differences in condom non-use among adolescents: Brazilian National School Health Survey (PeNSE). *Reprod Health*. 2020;17(1):139.
8. Alcedo S, Kossuth-Cabrejos S, Piscocoya A, Mayta-Tristán P. Factors associated with non-use of condoms in an online community of frequent travellers. *Travel Med Infect Dis*. 2014;12(6 Pt B):750-6.
9. Ayele WM, Tegegne TB, Damtie Y, Chanie MG, Mekonen AM. Prevalence of consistent condom use and associated factors among serodiscordant couples in Ethiopia, 2020: a mixed-method study. *Biomed Res Int*. 2021;2021:9923012.